

Definiția și funcțiile sociologice ale familiei în spațiul cultural românesc

PRO VITA București (www.asociatiaprovita.ro) este o organizație care își propune promovarea unei culturi a vieții, bazate pe respectul pentru demnitatea umană și drepturile omului. PRO VITA își urmărește obiectivele prin educație, cercetare și consiliere juridică și litigii precum și prin asistență umanitară și advocacy. PRO VITA (București) este membră asociată a SALLUX (fosta Fundația pentru Politici Creștine în Europa). Se numără printre organizațiile consultate în procesul legislativ intern și a intervenit în diverse litigii pe lângă instanțele naționale sau internaționale, inclusiv pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Alianța Familiilor din România (www.alianta-familiilor.ro) este o organizație civică de advocacy pentru protecția valorilor familiei și libertății religioase în România și în Uniunea Europeană. A luat ființă pe nucleul primei inițiative cetățenești de revizuire a Constituției României, care își propunea ocrotirea căsătoriei și a drepturilor parentale (2007).

În fața complexității deconcertante de forme, relații și procese prin care se exprimă astăzi familia în diferite contexte culturale, apreciem ca oportună re-afirmarea succintă a opțiunilor sociale, culturale și legislative care definesc raporturile dintre organizarea familială și societate în România.

Respectând alegerea fiecărei țări, societăți și epoci pentru un sistem familial sau altul, cerem ca opțiunile românilor să fie, de asemenea, respectate. Cu alte cuvinte, succinta prezentare care urmează este și un manifest al opoziției față de presiunile politico-ideologice venite dinspre unele țări și organisme internaționale care solicită schimbări radicale în legislația familiei din România. Din perspectiva autorilor prezentei analize, aceste schimbări sunt contrare intenției, naturii și consistenței țesăturii sociale autohtone, așa cum au fost și alte schimbări impuse în istoria recentă.

Ce este familia?

Din punct de vedere sociologic și legal, familia este grupul de persoane care relaționează în baza unor legături de sânge (faptul biologic al descendenței), a căsătoriei (act juridic) sau a adopției (act juridic ce care produce efecte identice cu descendența naturală). Orice alt temei (de ex. concubinajul) pentru recunoașterea relației de familie excede cadrului stabilit de Constituția României (art. 48).

Tipuri de familie recunoscute în România:

- familia nucleară (soți căsătoriți + eventualii copii, naturali sau adoptați),
- familia monoparentală (un părinte + copiii săi, naturali sau adoptați),
- familia lărgită sau extinsă (mai multe generații care locuiesc în aceeași gospodărie),
- familia extinsă modificată (mai multe generații care nu se gospodăresc împreună, dar au relații apropiate),
- familia tulpină (unul dintre descendenți rămâne cu părinții și preia gospodăria).

Funcțiile sociologice pe care le îndeplinește familia:

- funcția de regulator al relațiilor sexuale (ex: interzicerea incestului, impunerea fidelității între soți, interzicerea recunoașterii formelor alternative relațiilor între soți),
- funcția de procreare: nașterea și creșterea copiilor,
- funcția de socializare: familia ca grup primar optim prin care individul asimilează comportamente, limbaj, modele social culturale și se integrează social,
- funcția psiho-afectivă: familia oferă mediul psiho-afectiv cel mai important și echilibrant pentru formarea și afirmarea personalității,
- funcția protectivă: îngrijirea și protecția de către părinți a copilului, dar și a oricărui alt membru al familiei sau a părinților vârstnici de către copii,

- funcția de status social: oferă membrilor săi un status social recunoscut în social și juridic: tată, mamă, fiu, frate etc,
- funcția economică: familia funcționează ca o unitate cu un buget comun propriu familiei și în multe cazuri și ca unitate producătoare (gospodării proprii, asociații/întreprinderi familiale).

Ce este... și ce nu este căsătoria?

Căsătoria este un angajament reciproc luat de un bărbat și o femeie în fața autorităților publice. Prin încheierea căsătoriei, autoritatea se obligă la rândul său să acorde și să garanteze cel mai extins grad de protecție singurului fel de relație care, prin procreare, contribuie la continuitatea istorică a națiunii și la progresul societății umane în general. Pentru aceste motive, căsătoria are un statut special în legislație și Constituție.

Căsătoria nu este legiferarea unei relații de iubire sau afecțiune, indiferent cine sunt cei angajați în aceasta. Legea nu recunoaște o realitate subiectivă, deoarece aceasta nici nu poate fi constatată și nici confirmată în mod obiectiv.

De ce legea ocrotește doar căsătoria și nu alte forme de conviețuire, precum concubinajul?

Legea trebuie să facă distincție clară între căsătorie și concubinaj, întrucât căsătoria:

- prin caracterul său oficializat, prin angajamentul public luat de soți, este un puternic factor de coeziune și stabilitate care protejează și oferă condițiile optime pentru creșterea și educarea copiilor (interesul superior care trebuie tutelat fiind cel al copilului, prioritar față de oricare interes al adulților);
- are temei în imperativul ocrotirii sănătății publice (prin promisiunea de fidelitate reciprocă a soților), al solidarității sociale (prin obligațiile create între soți) și în necesitatea creșterii demografice (imperativ de siguranță națională);
- are temei istoric (principiile istorice ale tradițiilor democratice ale poporului român sunt precizate în art. 1 din Constituție).

Dincolo de aspectele care privesc viața privată, căsătoria nu este un simplu contract între persoane adulte, ci are statutul unei instituții publice de importanță majoră. Orice modificare în regimul juridic al căsătoriei are implicații pentru întreaga societate.